

Document de ședință

A9-0032/2024

7.2.2024

RAPORT

referitor la o recomandare a Parlamentului European către Comisie referitoare la negocierile în curs legate de un acord privind statutul activităților operaționale desfășurate de Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă (Frontex) în Senegal (2023/2086(INI))

Comisia pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne

Raportoare: Cornelia Ernst

CUPRINS

	Pagina
PROPUNERE DE RECOMANDARE A PARLAMENTULUI EUROPEAN.....	3
EXPUNERE DE MOTIVE.....	15
POZIȚIA ȘI CONSTATĂRILE RAPORTOAREI	16
ANEXĂ: ENTITĂȚILE SAU PERSOANELE DE LA CARE RAPORTOAREA A PRIMIT CONTRIBUȚII.....	19
AVIZ AL COMISIEI PENTRU AFACERI EXTERNE	20
INFORMAȚII PRIVIND ADOPTAREA ÎN COMISIA COMPETENTĂ.....	25
VOT FINAL PRIN APEL NOMINAL ÎN COMISIA COMPETENTĂ.....	26

PROPUNERE DE RECOMANDARE A PARLAMENTULUI EUROPEAN

către Comisie referitoare la negocierile în curs legate de un acord privind statutul activităților operaționale desfășurate de Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă (Frontex) în Senegal (2033/2086(INI))

Parlamentul European,

- având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), în special articolele 77 alineatul (2) literele (b) și (d), articolul 79 alineatul (2) litera (c) și articolul 218 alineatele (3) și (4),
- având în vedere Declarația universală a drepturilor omului,
- având în vedere Convenția privind statutul refugiaților din 1951 și protocolul adițional la aceasta,
- având în vedere Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate, protocolul acesteia referitor la prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special de femei și copii, precum și protocolul acesteia împotriva traficului ilegal de migranți pe cale terestră, aeriană și maritimă,
- având în vedere regula 33 din capitolul V din Convenția internațională pentru ocrotirea vieții omenești pe mare, intitulată „Situatii de urgență: obligații și proceduri”,
- având în vedere capitolul 4 referitor la procedurile operaționale din Convenția internațională privind căutarea și salvarea pe mare,
- având în vedere Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării,
- având în vedere Convenția europeană a drepturilor omului,
- având în vedere Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene,
- având în vedere Directiva 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului¹,
- având în vedere Regulamentul (UE) 2019/1896 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 noiembrie 2019 privind Poliția de frontieră și garda de coastă la nivel european și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1052/2013 și (UE) 2016/1624²,
- având în vedere concluziile Consiliului European din 9 februarie 2023,
- având în vedere Decizia (UE) 2022/1169 din 4 iulie 2022 a Consiliului de autorizare a

¹ JO L 101, 15.4.2011, p. 1.

² JO L 295, 14.11.2019, p. 1.

- începerii negocierilor în vederea unui acord privind statutul între Uniunea Europeană și Republica Senegal referitor la activitățile operative desfășurate de Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă în Republica Senegal³,
- având în vedere Strategia UE privind combaterea traficului de persoane 2021-2025,
 - având în vedere planul de acțiune al UE privind ruta de migrație vest-mediteraneeană și cea atlantică,
 - având în vedere comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu din 21 decembrie 2021 privind modelul de acord privind statutul menționat în Regulamentul (UE) 2019/1896 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 noiembrie 2019 privind Poliția de frontieră și garda de coastă la nivel european și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1052/2013 și (UE) 2016/1624 (COM(2021)0829),
 - având în vedere rezoluția sa din 19 mai 2021 referitoare la protecția drepturilor omului și politica externă a UE în domeniul migrației⁴,
 - având în vedere raportul din 14 iulie 2021 al Grupului de lucru pentru controlul Frontex al Comisiei pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne referitor la ancheta de informare privind Frontex referitoare la presupuse încălcări ale drepturilor fundamentale și recomandările incluse în acesta,
 - având în vedere rezoluția sa din 14 decembrie 2023 referitoare la Frontex pe baza investigației de informare a Grupului de lucru LIBE pentru controlul Frontex⁵,
 - având în vedere articolul 114 alineatul (4) și articolul 54 din Regulamentul său de procedură,
 - având în vedere avizul Comisiei pentru afaceri externe,
 - având în vedere raportul Comisiei pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne (A9-0032/2024),
- A. întrucât, în temeiul Deciziei (UE) 2022/1169 a Consiliului, Comisia a primit din partea Consiliului autorizația de a negocia un acord privind statutul cu Republica Senegal în iulie 2022, care ar permite membrilor echipelor trimiși de Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă (Frontex) să îndeplinească sarcini cu competențe executive pe teritoriul Republicii Senegal, pe baza unui plan operațional specific;
- B. întrucât, în conformitate cu articolul 73 alineatul (3) din Regulamentul (UE) 2019/1896, în circumstanțe care necesită desfășurarea echipelor de gestionare a frontierelor din cadrul corpului permanent într-o țară terță unde membrii echipelor vor exercita competențe executive, Uniunea trebuie să încheie un acord privind statutul cu țara terță respectivă, în temeiul articolului 218 din TFUE;

³ JO L 181, 7.7.2022, p. 20.

⁴ JO C 15, 12.1.2022, p. 70.

⁵ Texte adoptate, P9_TA(2023)0483.

- C. întrucât acordul privind statutul cu Senegal și cel în curs de negociere cu Republica Islamică Mauritania ar fi primele acorduri privind activitățile operaționale desfășurate de Frontex încheiate cu țări terțe care nu sunt candidate la aderarea la UE și care au regimuri juridice foarte diferite de standardele UE; D. întrucât, în conformitate cu articolul 73 alineatul (2) din Regulamentul (UE) 2019/1896, atunci când cooperează cu autoritățile țărilor terțe, Frontex trebuie să acționeze în cadrul politicii de acțiune externă a Uniunii, inclusiv în ceea ce privește protecția drepturilor fundamentale și a datelor cu caracter personal, principiul nereturnării, interzicerea detenției arbitrare și interzicerea torturii și a tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante;
- E. întrucât Senegalul este o țară prioritară pentru UE și statele sale membre, în conformitate cu strategia comună UE-Senegal; întrucât se preconizează că un parteneriat cu Senegal pentru atragerea de talente este una dintre componentele esențiale ale cooperării consolidate dintre UE și Senegal în materie de gestionare a migrației;
- F. întrucât, în conformitate cu Regulamentul (UE) 2019/1896, în situații în care Comisia recomandă Consiliului să o autorizeze să negocieze un acord privind statutul cu o țară terță, Comisia ar trebui să evalueze situația drepturilor fundamentale pertinentă pentru domeniile care fac obiectul acordului privind statutul în acea țară terță; întrucât o astfel de evaluare nu a fost încă efectuată; întrucât, în raportul său din 21 mai 2019, Forumul consultativ al Frontex a invitat Frontex să efectueze o evaluare eficace a impactului asupra drepturilor fundamentale înainte de a colabora cu o țară terță;
- G. întrucât, în conformitate cu articolul 218 alineatul (11) din TFUE, un stat membru, Parlamentul European, Consiliul sau Comisia pot obține avizul Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) cu privire la compatibilitatea cu tratatele a unui acord preconizat; întrucât, în cazul unui aviz negativ al Curții, acordul preconizat nu poate intra în vigoare decât dacă este modificat sau dacă tratatele sunt revizuite;
- H. întrucât, odată încheiat, nimic nu împiedică un stat membru, Parlamentul European, Consiliul sau Comisia să considere oportun să obțină acest aviz cu privire la compatibilitatea cu tratatele a acordului negociat privind statutul;
- I. întrucât articolul 218 alineatul (10) din TFUE prevede obligația Comisiei de a informa de îndată și pe deplin Parlamentul pe parcursul tuturor etapelor procedurii de încheiere a unui acord privind statutul;
- J. întrucât modelul de acord privind statutul menționat la articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2019/1896 trebuie să servească drept bază pentru negocierile Comisiei cu Senegalul; întrucât acesta stabilește un cadru de cooperare între Frontex și echipele sale, pe de o parte, și autoritățile competente ale țării terțe în cauză, pe de altă parte, stabilind, printre altele, domeniul de aplicare al operațiunii, răspunderea penală și civilă, sarcinile și competențele membrilor echipei și măsurile practice legate de respectarea drepturilor fundamentale; întrucât Frontex trebuie să asigure respectarea deplină a drepturilor fundamentale în timpul acestor operațiuni și să prevadă un mecanism de tratare a plângerilor;
- K. întrucât, în conformitate cu modelul de acord privind statutul menționat la articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2019/1896:

- membrii echipei Frontex pot, în general, să îndeplinească sarcini și să exercite atribuții pe teritoriul țării terțe numai la instrucțiunile autorităților de gestionare a frontierelor din țara respectivă și în prezența acestora și trebuie să respecte legile și reglementările țării terțe, precum și dreptul Uniunii și dreptul internațional aplicabil; autoritățile din țara terță trebuie să emită instrucțiuni pentru membrii echipei numai în conformitate cu planul operațional; acesta este singurul cadru operațional în care personalul UE își desfășoară activitatea sub comanda unui stat terț;
 - membrii echipei Frontex se bucură de imunitate față de jurisdicția penală a țării terțe în toate circumstanțele și nu trebuie să facă obiectul niciunei forme de arestare sau detenție în țara terță sau de către autoritățile acesteia; retragerea imunității este la latitudinea directorului executiv sau a statului membru de origine, în funcție de statutul membrului echipei;
- L. întrucât Senegalul este o țară de emigrare, tranzit și imigrație; întrucât migrația și mobilitatea sunt percepute în mod pozitiv în Senegal; întrucât dreptul la mobilitate este consacrat în constituția senegaleză, iar mobilitatea transfrontalieră intercomunală este normală; întrucât Senegalul este de mult timp una dintre principalele țări de destinație din Africa de Vest; întrucât, potrivit Organizației Internaționale pentru Migrație, în 2018, în Senegal locuiau 200 000 de cetățeni din alte țări; întrucât în 2023 s-a înregistrat o creștere a numărului de ambarcațiuni care pleacă din Senegal spre Insulele Canare; întrucât, cele mai multe persoane de pe ambarcațiuni, în 2023, erau cetățeni senegalezi; întrucât „ruta” atlantică este una dintre cele mai mortale din lume, în mare parte din cauza duratei călătoriei pe mare și a lipsei unei capacități specifice de căutare și salvare; întrucât Organizația Internațională pentru Migrație a raportat că cel puțin 3 519 persoane au murit sau au dispărut pe mare pe ruta atlantică din 2014; întrucât au existat semnalări ale unor incidente repetate de returnare a migranților și refugiaților de la frontierele Mauritaniei și Mali către Senegal;
- M. întrucât Oficiul Înaltului Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului și organizațiile neguvernamentale din domeniul drepturilor omului (ONG) și-au exprimat îngrijorarea cu privire la încălcările drepturilor la libertatea de exprimare și de întrunire pașnică și utilizarea excesivă a forței de către organele de apărare și de securitate; întrucât accesul la platformele de comunicare socială și la conexiunile mobile la internet a fost restricționat în Senegal; întrucât persoanele și ONG-urile sunt incriminate pentru că denunță efectele negative ale cooperării în materie de migrație dintre Senegal și UE; întrucât ONG-urile din domeniul drepturilor omului și-au exprimat, de asemenea, îngrijorarea cu privire la o serie de acte de represiune împotriva persoanelor care încearcă să părăsească Senegalul în mod neregulamentar;
- O. întrucât cadrul juridic actual al Senegalului nu permite protecția eficientă a copiilor, a victimelor traficului de persoane sau a persoanelor LGBTIQ+; întrucât relațiile sexuale dintre persoane de același sex sunt considerate infracțiuni în temeiul dreptului penal, fapte pasibile de pedeapsă cu închisoare;
- P. întrucât Senegalul este un stat semnatar al Convenției din 1951 privind statutul refugiaților și al Protocolului din 1967 la aceasta; întrucât Senegalul a inclus principalele elemente ale convenției într-o lege națională privind azilul din 1968, care a fost

actualizată în aprilie 2022 pentru a include apatridia și căile de atac; întrucât Senegalul nu a ratificat Convenția Organizației Uniunii Africane privind aspectele specifice ale problemelor refugiaților în Africa;

- Q. întrucât, din februarie 2022, înaltul comisar al ONU pentru refugiați (UNHCR) a raportat prezența a 14 533 de refugiați și a 2 058 de solicitanți de azil în Senegal; întrucât biroul multinațional al UNHCR de la Dakar a raportat că, începând din februarie 2022, existau 6 017 de refugiați și solicitanți de azil senegalezi în Gambia, Guineea, Guineea-Bissau, Togo și Sierra Leone;
- R. întrucât din septembrie 2003, Senegalul este parte la Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate și la protocoalele adiționale la aceasta; întrucât, în decembrie 2020, guvernul a creat prin decret Comitetul interministerial pentru combaterea migrației clandestine; întrucât comitetul a lucrat la o strategie națională de combatere a migrației neregulate, care a fost adoptată la 27 iulie 2023 și va fi implementată până în 2032; întrucât cadrul juridic senegalez privind introducerea ilegală de migranți nu respectă Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate, care subliniază că migranții nu ar trebui incriminați ulterior depistării;
- S. întrucât Senegalul primește sprijin UE și bilateral pentru gestionarea frontierelor, inclusiv pentru supravegherea frontierelor, în special prin intermediul Fondului fiduciar de urgență al UE pentru Africa și al cooperării sale bilaterale cu Guardia Civil din Spania începând din 2003; întrucât, din 2018, Senegalul a înființat cel puțin nouă puncte de frontieră și patru sucursale regionale ale Diviziei naționale de combatere a introducerii ilegale de migranți, cu scopul de a combate traficul de persoane și alte practici asociate, întrucât finanțarea Uniunii a furnizat Senegalului tehnologii avansate de supraveghere, inclusiv dispozitive de extragere a datelor din telefoane, sisteme de amprentare biometrică, drone și binocluri pentru viziune nocturnă; întrucât scopul este de a crea un sistem african integrat de gestionare a frontierelor care să conecteze bazele de date senegaleze și ale altor țări africane cu datele agențiilor internaționale de poliție;
- T. întrucât Frontex, în cadrul operațiunii HERA, a efectuat, de asemenea, operațiuni comune ocazionale în Senegal, între 2006 și 2018; întrucât această cooperare nu a fost evaluată în ceea ce privește impactul ei asupra protecției și a respectării drepturilor omului în cazul persoanelor depistate;
- U. întrucât în Senegal există mai multe forțe motrice ale migrației neregulate, și anume lipsa unor căi sigure și legale de migrație, inclusiv obstacole în calea accesului la vizele Schengen; sărăcia, insecuritatea și șomajul, în special în comunitatea de pescari; întrucât comunitatea de pescari este suprareprezentată în grupurile de persoane care încearcă să ajungă în Insulele Canare;
- V. întrucât Regulamentul (CE) nr. 1049/2001⁶ codifică dreptul de acces public la documente al rezidenților legali ai UE și, de asemenea, prevede posibilitatea de a oferi acces la documente persoanelor care își au reședința în afara UE; întrucât Frontex restricționează accesul la documentele sale la resortisanții sau rezidenții țărilor din UE sau din spațiul Schengen, inclusiv la persoanele juridice care au reședința sau sediul social în aceste țări,

⁶ Regulamentul (CE) nr. 1049/2001 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 mai 2001 privind accesul public la documentele Parlamentului European, ale Consiliului și ale Comisiei (JO L 145, 31.5.2001, p. 43).

deși este din ce în ce mai activă, în unele cazuri având competențe executive și mandat de utilizare a forței, pe teritorii din afara UE; întrucât cetățenii sau rezidenții din afara UE sunt cei care sunt afectați aproape exclusiv de acțiunile Frontex din țările terțe; întrucât organizațiile societății civile din Senegal se confruntă cu dificultăți în accesarea informațiilor despre eventualul acord privind statutul; întrucât au existat semnalări repetate de returnare a migranților și a refugiaților, după arestarea și detenția lor, aceștia fiind împinși, peste granițele Mauritaniei și cele maliene, înapoi către Senegal, precum și cazuri de resortisanți senegalezi depistați în Dakhla și returnați cu autobuzul în Senegal prin teritoriul Mauritaniei;

- X. întrucât Frontex are obligația juridică de a respecta legislația UE pentru a se asigura că drepturile fundamentale sunt respectate pe deplin în timpul operațiunilor; întrucât un acord privind statutul poate fi încheiat numai cu condiția ca acesta să respecte strict, inclusiv în timpul operațiunilor, protecția drepturilor omului și a datelor cu caracter personal, principiul nereturnării, interzicerea detenției arbitrare și interzicerea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, așa cum sunt consacrate la articolul 73 alineatul (2) din Regulamentul (UE) 2019/1896;
- Y. întrucât o mare parte a ajutorului european pentru dezvoltare este condiționată de lupta împotriva migrației ilegale⁷,
1. constată că negocierile oficiale dintre UE și Senegal privind încheierea unui acord privind statutul care să prevadă desfășurarea echipelor de gestionare a frontierelor Frontex în Senegal nu au început încă; ia act de schimbul de opinii în curs cu autoritățile senegaleze; constată că guvernul senegalez este reticent în a semna acordul privind statutul și a început să negocieze un acord de lucru ca un prim pas;
 2. recunoaște, în pofida situației dificile a drepturilor omului din această țară, eforturile guvernului senegalez de a susține sau de a îmbunătăți drepturile omului, prin calitatea sa de membru activ al Consiliului pentru Drepturile Omului al ONU între 2018 și 2023; își exprimă îngrijorarea cu privire la numărul din ce în ce mai mare de cazuri de încălcare a drepturilor omului în Senegal, în mod specific cele care implică utilizarea forței sau abuzul asupra migranților în timpul controalelor la frontieră și incriminarea accentuată a societății civile; evidențiază și condamnă returnările repetate ale migranților și refugiaților de la frontierele Mauritaniei și Mali către Senegal; repetă și subliniază că Frontex nu ar trebui să participe la returnări sub nicio formă; consideră că posibila încheiere a unui acord privind statutul între UE și Senegal, care să prevadă exercitarea competențelor executive de către Frontex în această țară, ar implica un risc ridicat ca Frontex să devină complice la încălcări directe și indirecte ale drepturilor fundamentale sau ale obligațiilor de protecție internațională; consideră că aceste riscuri sunt grave și sunt susceptibile să persiste;
 3. este preocupat de impactul potențial al unui acord privind statutul asupra libertății de circulație a persoanelor în Africa de Vest, astfel cum este garantat de Tratatul privind Comunitatea Economică a Statelor din Africa de Vest, care prevede instituirea pe termen lung a unei zone de liberă circulație pentru mărfuri, capital și persoane, precum

⁷Serviciul de Cercetare al Parlamentului European, '[Notă de informare- Impactul crescând al politicii UE de migrație asupra cooperării pentru dezvoltare](#)', octombrie 2016

și de impactul asupra dreptului de a părăsi o țară și asupra dreptului de azil.

4. este preocupat de lipsa accesului cetățenilor senegalezi, al organizațiilor societății civile și al mass-mediei la informații despre UE și sprijinul bilateral acordat autorităților senegaleze pentru supravegherea frontierelor; invită, în acest sens, Frontex să utilizeze opțiunea de a acorda acces la documente persoanelor care locuiesc în afara UE, precum și persoanelor juridice care au reședința sau sediul social în țări terțe, în conformitate cu Regulamentul (CE) 1049/2001;
5. consideră că dispozițiile modelului de acord privind statutul trebuie îmbunătățite pentru a răspunde preocupărilor grave menționate mai sus, care ar putea duce la lacune grave în materie de responsabilitate în cazul încălcării drepturilor fundamentale și care ar trebui abordate în mod corespunzător;
6. invită Comisia să efectueze o evaluare *ex ante* a impactului asupra drepturilor fundamentale care sunt relevante pentru domeniile legate de o eventuală desfășurare a Frontex, înainte de a se angaja în negocieri cu țări terțe în vederea încheierii de acorduri privind statutul, pentru a putea lua în considerare pe deplin impactul cooperării potențiale și a negocia garanțiile necesare, în conformitate cu considerentul 88 din Regulamentul (UE) 2019/1896; invită Comisia să facă publică această evaluare a impactului, care nu a fost încă realizată, în mod regretabil potrivit opiniei Parlamentului, sau cel puțin să o transmită colegiuitorilor;
7. este de părere că orice detașare a personalului Frontex în Senegal și desfășurarea unor activități operaționale împreună cu forțele de securitate locale și regionale pot avea loc numai în cazul în care poate fi garantată o protecție corespunzătoare a drepturilor omului în raport cu migrații și solicitanții de azil, pe parcursul întregului proces de examinare a cererilor sau de returnare a acestora;
8. recunoaște că guvernul senegalez a afirmat că nu este dispus să urmărească acest tip de cooperare; își exprimă rezervele cu privire la posibila încheiere a unui acord privind statutul, ținând seama de preocupările menționate mai sus;
9. îndeamnă insistent Comisia și Frontex să adopte fără întârziere următoarele măsuri, ținând cont de faptul că Frontex desfășoară din ce în ce mai multe operațiuni în țările terțe, în cazul deschiderii negocierilor pentru un acord privind statutul între Frontex și Senegal:

9.1. Comisia Europeană

- (a) în conformitate cu abordarea ofițerului Frontex pentru drepturile fundamentale (FRO), atunci când se lansează operațiuni pe teritoriul unei țări terțe și în cooperare cu FRO, să efectueze întotdeauna o evaluare *ex ante* a impactului asupra drepturilor fundamentale înainte de a se angaja în negocieri cu țările terțe în vederea încheierii acordurilor privind statutul, în conformitate cu considerentul 88 din Regulamentul (UE) 2019/1896, pentru a putea lua pe deplin în considerare impactul cooperării potențiale și pentru a negocia garanțiile necesare; să pună la dispoziția publicului aceste evaluări ale impactului;
- (b) să se asigure că personalul Frontex care primește imunitate pentru activitățile sale

în Senegal rămâne răspunzător în temeiul legislației UE sau a statelor membre, în scopul garantării securității juridice; să adopte orientări, în colaborare cu directorul executiv al Frontex, privind retragerea imunității personalului detașat, incluzând precizări despre modul în care vor fi tratate cererile autorităților din țările terțe, precum și să consacre un rol important pentru FRO;

- (c) să asigure suficiente mecanisme interne și externe accesibile, pentru ca persoanele din afara UE să poată adresa plângeri către Frontex, în conformitate cu recomandările Ombudsmanului UE;
- (d) să asigure căi sigure și legale de intrare în UE pentru resortisanții și migranții senegalezi, inclusiv refugiații care locuiesc în Senegal sau care tranzitează această țară, inclusiv prin facilitarea acordării de vize Schengen;
- (e) să se asigure că politicile UE de ajutor pentru dezvoltare, precum și orice cooperare cu țările terțe privind migrația și gestionarea frontierelor, inclusiv în materie de supraveghere a frontierelor, sunt puse în aplicare în deplină transparență și sub control parlamentar;
- (f) să se angajeze într-un dialog periodic cu organizațiile locale din domeniul drepturilor omului și cu alte ONG-uri din Senegal care protejează și promovează drepturile migranților pe tema situației drepturilor omului din această țară;
- (g) să sprijine organizațiile locale ale societății civile din Senegal care protejează și promovează drepturile migranților, ale solicitanților de azil, ale migranților returnați din Senegal și ale candidaților la migrație, precum și pe cele care monitorizează cooperarea autorităților senegaleze cu Frontex;
- (h) să condiționeze orice sprijin material acordat autorităților de frontieră din Senegal de respectarea deplină a drepturilor fundamentale și să se asigure că se efectuează o monitorizare;
- (i) să includă în acordul privind statutul garanții explicite care să permită ofițerilor detașați să nu țină seama de ordinele emise de autoritățile senegaleze care contravin obligațiilor agenției Frontex în materie de drepturi fundamentale derivate din dreptul UE și cel internațional;
- (j) să se abțină de la includerea unor dispoziții specifice care să permită aplicarea provizorie a acordului înainte ca Parlamentul European să evalueze dacă îl aprobă;
- (k) să includă îndrumări clare și, dacă se consideră necesar, măsuri de atenuare privind combaterea corupției în domeniile identificate de cooperare dintre agenții Frontex și autoritățile și forțele de securitate senegaleze, precum și garanții vizând evitarea utilizării abuzive a sprijinului material acordat de UE;
- (l) în paralel cu negocierile pentru un acord privind statutul, să acorde sprijin și resurse în continuare cu scopul de a ajuta autoritățile senegaleze să dezvolte un sistem juridic cuprinzător de azil, bazat pe drepturile fundamentale și în conformitate cu orientările și practicile UNHCR, incluzând sprijin suplimentar

vizând consolidarea capacităților pentru instituțiile naționale senegaleze din domeniul drepturilor omului și organizațiile societății civile axate pe drepturile omului; să ofere formare autorităților senegaleze relevante în domeniul drepturilor fundamentale, aceasta fiind o componentă esențială a operațiunilor executive din această țară, printre altele în ceea ce privește obligațiile de căutare și salvare și drepturile celor implicați, inclusiv recurgerea la plângeri;

- (m) să se asigure că orice eventuală desfășurare viitoare a Frontex va avea loc într-un context juridic în care accesul la procedurile de protecție internațională a persoanelor aflate în dificultate, inclusiv accesul la informații, asistența juridică, serviciile de interpretare și sprijinul necesar, poate fi exercitat efectiv și în care este garantată independența instituțiilor judiciare și a instituțiilor de protejare a drepturilor omului;
- (n) să includă, în eventualul acord privind statutul, dispoziții și garanții pentru o protecție adecvată a drepturilor omului, cu scopul de a garanta că autoritățile senegaleze respectă drepturile fundamentale în timpul operațiunilor, inclusiv dispoziții privind monitorizarea conformității și opțiuni clare care să asigure tragerea la răspundere în caz de încălcări; să se asigure că autoritățile senegaleze instituie un mecanism independent și eficace de tratare a plângerilor, în concordanță cu mecanismul de tratare a plângerilor instituit de Frontex în temeiul articolului 111 din Regulamentul (UE) 2019/1896;
- (o) să mențină întotdeauna cele mai înalte standarde ale legislației privind drepturile omului în cursul negocierilor și al punerii în aplicare a acordurilor privind statutul, și să asigure respectarea tuturor convențiilor, a acordurilor și a standardelor relevante în materie de drepturile omului pe care Uniunea este obligată juridic să le respecte;
- (p) să informeze Parlamentul European pe deplin și periodic cu privire la toate etapele procesului de negociere, în conformitate cu articolul 218 alineatul (10) din TFUE, și, în general, să informeze Parlamentul European înainte de deschiderea negocierilor cu țările terțe în vederea unui acord privind statutul;

9.2 Frontex

- (a) să asigure o consultare eficace, proactivă și în timp util cu FRO atunci când se decide dacă lansează o operațiune comună în Senegal, în concordanță cu cerințele Regulamentului (UE) 2019/1896; să transmită Parlamentului European avizele FRO cu privire la planurile operaționale din țările terțe;
- (b) să stabilească un mecanism robust, independent, eficient și ușor accesibil pentru resortisanții și persoanele din țările terțe afectate potențial de acțiunile Frontex pe teritoriul Senegalului, care să le permită recursul eficace la căi de atac prin intermediul unor organisme externe, cum ar fi Ombudsmanul, CJUE sau un alt organism; să se asigure că acest mecanism de tratare a plângerilor garantează anonimatul și confidențialitatea persoanelor care semnalează activitățile Frontex ce încalcă drepturile omului;
- (c) să efectueze evaluări periodice ale operațiunilor comune din Senegal, cu accent pe

drepturile fundamentale; să le transmită Parlamentului European și Consiliului și să le pună la dispoziția publicului;

- (d) să asigure dreptul de acces public la documente pentru persoanele care locuiesc în afara UE;

10. îndeamnă insistent Comisia și Frontex să adopte fără întârziere următoarele măsuri concrete, în cazul încheierii unui acord între Frontex și Senegal privind statutul:

10.1. Comisia Europeană

- (a) să asigure și să facă publică o evaluare periodică a aplicării dispozițiilor acestuia și a activităților operaționale comune, cu accent pe impactul asupra drepturilor fundamentale, și să includă un mecanism adecvat de monitorizare a activităților Frontex în ceea ce privește drepturile fundamentale;

10.2 Frontex

- (a) să asigure o raportare consecventă, periodică și transparentă a activităților desfășurate de Frontex în Senegal în temeiul oricărui eventual acord privind statutul, cu accent pe respectarea drepturilor omului și pe contextul legat de drepturile omului din țară;
- (b) să implice Forumul consultativ al Frontex în evoluțiile legate de acordul privind statutul, în conformitate cu articolul 108 din Regulamentul (UE) 2019/1896, și să se consulte cu acesta, în conformitate cu metodele sale de lucru și cu mandatul său, inclusiv cu privire la posibila organizare a unei vizite la fața locului în Senegal; să permită factorilor interesați neguvernamentali din țările terțe în care Frontex este activă sau intenționează să fie activă, să solicite statutul de membru al Forumului consultativ al Frontex;
- (c) să își îndeplinească responsabilitatea de a lua măsuri în cazul încălcărilor directe și indirecte ale drepturilor omului comise de personalul său în Senegal, în conformitate cu procedurile sale existente, pentru a asigura tragerea la răspundere;
- (d) să se asigure că orice plan operațional de instituire a unor operațiuni pe teritoriul Senegalului:
 - (i) prevede un mecanism solid și oficial de adresare a plângerilor către Frontex sau autoritățile senegaleze relevante pentru acțiunile sau inacțiunea personalului detașat sau a personalului gazdă din țară, în conformitate cu articolul 111 din Regulamentul (UE) 2019/1896; include dispoziții clare privind instrumentele de monitorizare și de asigurare a respectării legii după depunerea plângerilor, comunicând în mod clar cu privire la această monitorizare;
 - (ii) vizează, în cooperare cu autoritățile senegaleze, o prezență a Frontex în zonele critice în care este posibil să aibă loc reținerea migrantilor, și se asigură că FRO și observatorii drepturilor fundamentale au acces deplin la zona operațională, în conformitate cu procedura standard de operare a FRO,

pentru a dispune de un mecanism independent de supraveghere și evaluare a activităților Frontex în Senegal, asigurând, în același timp, angajamente clare în materie de transparență și schimbul de informații despre activitățile Frontex;

- (iii) se asigură că FRO detașează permanent un observator al drepturilor fundamentale pentru a supraveghea operațiunile din Senegal și a monitoriza cooperarea în materie de drepturi fundamentale, în conformitate cu Regulamentul (UE) 2019/1896;
 - (iv) include îndrumări speciale pentru tratarea cererilor de azil ale migranților vulnerabili, în special ale copiilor, ale minorilor neînsoțiți, ale femeilor, ale persoanelor LGBTQI+ și ale membrilor comunităților care se confruntă cu violențe specifice sau cu urmăriri penale discriminatorii în țara lor de origine;
 - (v) asigură consultarea, dialogul și colaborarea semnificativă cu organizațiile societății civile și cu părțile interesate pertinente, pe tot parcursul planificării, punerii în aplicare și evaluării operațiunilor sale din Senegal inclusiv diseminarea informațiilor;
 - (vi) se asigură că strângerea și analiza oricăror date cu caracter personal respectă pe deplin Regulamentul (UE) 2018/1725⁸ și drepturile fundamentale;
- (e) să semneze un memorandum de înțelegere cu Senegalul pentru a alinia mecanismele de tratare a plângerilor;
- (f) să asigure că instituțiile naționale și cele din domeniul drepturilor omului și organizațiile societății civile au acces la toate informațiile considerate necesare pentru a monitoriza impactul acordului privind statutul asupra gestionării migrației în Senegal, precum și toate riscurile și consecințele în materie de drepturi ale omului în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1049/2001;
11. reamintește că încălcările drepturilor omului care sunt grave sau susceptibile de a persista reprezintă motive pentru a pune sub semnul întrebării prezența personalului Frontex și ar trebui să declanșeze reevaluarea sau suspendarea prezenței Frontex în Senegal, în conformitate cu articolul 46 alineatul (4) din Regulamentul (UE) 2019/1896 și cu articolul 18 din modelul de acord privind statutul; invită Frontex să denunțe orice astfel de acțiuni pentru a evita orice complicitate la încălcările drepturilor omului și să coopereze cu autoritățile competente pentru a asigura investigarea promptă și imparțială a oricăror presupuse abuzuri împotriva drepturilor omului;
12. invită UE și autoritățile senegaleze să permită un dialog incluziv, constructiv și transparent; subliniază, în acest context, că este important ca Uniunea să poarte un

⁸ Regulamentul (UE) 2018/1725 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2018 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 45/2001 și a Deciziei nr. 1247/2002/CE (OJ L 295, 21.11.2018, p. 39).

dialog periodic cu organizațiile locale pentru drepturile omului și cu alte ONG-uri cu privire la situația drepturilor omului din Senegal;

o

o o

13. încredințează Președintei sarcina de a transmite prezenta recomandare Consiliului, Comisiei, Agenției Europene pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă, ofițerului său pentru drepturile fundamentale, Guvernului Senegalului și semnatarilor Acordului de la Samoa dintre Uniunea Europeană și grupul țărilor din Africa, zona Caraibilor și Pacific.

EXPUNERE DE MOTIVE

Intrarea în vigoare a Regulamentului (UE) 2019/1896 (denumit în continuare „regulamentul”) a extins în mod semnificativ mandatul Agenției Europene pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă (Frontex), inclusiv posibilitățile acesteia de a lucra în țări terțe. Regulamentul mandatează agenția cu posibilitatea de a trimite personal pentru activități operative pe teritoriul unei țări terțe care nu are frontiere comune cu un stat membru al UE, în măsura necesară pentru îndeplinirea sarcinilor sale definite în regulament.

În vederea stabilirii cadrului juridic pentru îndeplinirea sarcinilor executive pe teritoriul unei țări terțe, este necesară încheierea unui așa-numit acord privind statutul. Este vorba despre un acord internațional între UE și țara terță în temeiul articolului 218 din TFUE. Din punct de vedere procedural, Consiliul mandatează Comisia Europeană să negocieze un astfel de acord în numele UE, în timp ce aceasta din urmă este obligată, în temeiul prezentului articol, să informeze Parlamentul European pe deplin și imediat în toate etapele procedurii. Astfel cum se prevede la articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2019/1896, Comisia Europeană va negocia pe baza așa-numitului „model de acord privind statutul”, prevăzut în Comunicarea COM (2021)829. La încheierea negocierilor, ar trebui să se solicite Parlamentului European să voteze acordul astfel cum a fost negociat și să își dea aprobarea înainte ca acesta să poată intra în vigoare.

La 4 iulie, Decizia Consiliului (UE) (2022/1169) a autorizat Comisia să negocieze un acord privind statutul cu Senegal referitor la activitățile operaționale desfășurate de Frontex pe teritoriul Senegalului. Această decizie a fost însoțită de directiva de negociere, în care Consiliul a afirmat că nu vede niciun motiv specific pentru a deroga de la modelul de acord privind statutul, iar Comisia ar trebui, prin urmare, să urmărească menținerea esenței sale în timpul negocierilor. A fost luată o decizie simultană de a lansa negocieri cu Republica Islamică Mauritania.

La 9 februarie 2023, Consiliul și-a subliniat sprijinul politic pentru efortul de externalizare a acțiunii Frontex, îndemnând în concluziile sale la încheierea rapidă a negocierilor privind acordurile noi și revizuite privind statutul, inclusiv cu Senegal și Mauritania. Acordul potențial privind statutul cu Senegal ar împuternici pentru prima dată Frontex să îndeplinească un mandat executiv pe teritoriul unei țări terțe care nu se învecinează cu un stat membru al UE și nici nu este situat geografic în Europa. Această etapă ar avea implicații fundamentale diferite față de acțiunile desfășurate în temeiul actualelor acorduri privind statutul.

Actualele țări semnatare ale acordurilor privind statutul Frontex împărtășesc ambiția de a deveni în curând parte a UE, ceea ce înseamnă că sunt pe cale să-și armonizeze cadrelor lor juridice la acquis-ul UE - inclusiv în ceea ce privește drepturile fundamentale. În plus, toate sunt părți la Consiliul Europei, fiind astfel obligate să respecte Convenția europeană a drepturilor omului. Spre deosebire de Senegal, aceste țări sunt obligate să respecte cadre care contribuie, într-o anumită măsură, la protejarea standardelor UE în materie de drepturi fundamentale.

Având în vedere implicațiile semnificative și precedentul creat de încheierea unui acord privind statutul Frontex cu o țară terță din afara Europei, Parlamentul European a decis să

inițieze o procedură mai extinsă în cursul procesului de negociere a acordului privind statutul, în afară de procedura de aprobare, destul de limitată. Comisia pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne – responsabilă de controlul Frontex – a luat decizia de a elabora acest raport din proprie inițiativă încă din faza de negociere, cu scopul de a oferi recomandări Comisiei cu privire la procesul de negociere. Comisia pentru drepturile omului (DROI) a emis un aviz cu privire la raport, având în vedere natura externă a Acordului privind statutul și dimensiunea drepturilor omului.

Din punct de vedere procedural, raportoarea a convocat două reuniuni ale raportorilor alternativi, în cadrul cărora principalele părți interesate au fost invitate să își prezinte opiniile pe această temă. La o primă reuniune au participat reprezentanți ai Frontex, care îl înlocuiesc pe directorul executiv al Frontex, și un reprezentant al ofițerului pentru drepturile fundamentale. Autoritățile senegaleze au fost, de asemenea, invitate, dar nu au participat. La o a doua reuniune au participat Comisia Europeană, în calitate de entitate de negociere, precum și un cercetător cu experiență în domeniul drepturilor omului și al dreptului internațional.

POZIȚIA ȘI CONSTATĂRILE RAPORTOAREI

Raportoarea este, în general, preocupată de eforturile UE de a încheia un acord privind statutul între Frontex și Senegal, chiar dacă Republica Senegal nu și-a exprimat interesul pentru un astfel de acord privind statutul. Ea își exprimă preocuparea generală legată de logica condiționalității și a neo-colonialismului care însoțește un astfel de impuls, într-o țară în care migrația este considerată pozitivă și un motor al dezvoltării. Raportoarea este de părere că, în principiu, nu ar trebui căutate sau impuse prin forță acorduri cu țările care nu își doresc aceste acorduri.

În mod concret, raportoarea este preocupată de faptul că acordul Frontex preconizat cu Senegal privind statutul va împiedica libera circulație a persoanelor și integrarea regională în regiunea ECOWAS. Protocolul ECOWAS privind libera circulație a persoanelor și spațiul de liberă circulație care îl însoțește a fost instituit în 1979, înainte de crearea spațiului Schengen, stipulând libera circulație a persoanelor pe teritoriul altor state CEDEAO pentru o perioadă de până la 90 de zile, cu condiția să dețină un document de călătorie. Acordul privind statutul ar putea pune în centrul atenției gestionarea frontierelor Senegalului cu țările învecinate, în special la frontierele terestre ale Senegalului (cu Mauritania, Mali, Gambia și Guineea-Bissau), care ar fi vizate în principal de acord. Cazuri similare legate de obstacolele în calea liberei circulații, cauzate de acordurile cu legislația UE sau națională și adoptate sub presiunea UE, au fost aduse în fața Curții de Justiție a ECOWAS. Cea mai recentă plângere a fost depusă de statul nigerian și se referă la Legea nr. 2015-36 privind traficul ilegal de migranți. Cea mai recentă criză din Niger ilustrează consecințele negative pe care astfel de acorduri le pot avea asupra economiei țărilor. În Niger, asistăm la o criză umanitară în care, din nou, migranții și refugiații sunt cei care suferă cel mai mult. ECOWAS este o realizare istorică, la fel ca Schengen, care nu ar trebui să fie pusă în pericol prin detașarea Agenției UE pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă într-unul dintre statele membre ale ECOWAS.

Acordul Frontex privind statutul s-ar încadra în abordarea generală a UE privind continuarea externalizării politicilor sale în domeniul migrației. Această tendință este deja vizibilă în cooperarea generală UE-Senegal în materie de migrație, precum și în finanțarea UE pentru

supravegherea frontierelor în Senegal. Raportoarea nu sprijină măsurile de externalizare legate de migrație, ci consideră că UE și statele sale membre ar trebui să își asume responsabilitatea pentru migrație și solicitanții de azil prin deschiderea unor căi sigure și legale pentru migranți și solicitanții de azil. În plus, ea este preocupată de faptul că externalizarea frontierelor UE, prin instrumentul Frontex, nu va face decât să forțeze persoanele pe rute de migrație mai periculoase și este de părere că numărul tot mai mare de controale, combinat cu lipsa operațiilor de salvare și a coordonării operațiilor de salvare pe mare și pe uscat, nu ar face decât să confirme această tendință.

În acest context, proiectul de raport subliniază că negocierile dintre UE și Senegal privind încheierea unui acord privind statutul care să prevadă trimiterea Agenției Europene pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă (Frontex) în Senegal nu au început încă și ia act de reticenta guvernului senegalez de a semna un astfel de acord privind statutul. Proiectul de raport exprimă și îngrijorarea legată de situația în deteriorare a drepturilor fundamentale din Senegal și consideră că posibila încheiere a unui acord privind statutul între UE și Senegal, care să prevadă exercitarea competențelor executive de către Frontex în această țară, ar implica un risc ridicat ca agenția să devină complice la încălcări directe și indirecte ale drepturilor fundamentale sau ale obligațiilor de protecție internațională, cu un caracter grav, și care sunt susceptibile să persiste. El subliniază posibilele consecințe negative pentru regiunea ECOWAS și, în special, impactul asupra dreptului de a părăsi teritoriul și asupra dreptului de azil. El subliniază că modelul de acord privind statutul abordează prea puțin preocupările grave menționate mai sus și ar putea duce la lacune grave în ceea ce privește responsabilitatea în cazul încălcării drepturilor fundamentale. Critică, de asemenea, lipsa unei evaluări a impactului asupra drepturilor fundamentale, care nu a fost încă efectuată de Comisie.

În acest context, raportoarea nu sprijină încheierea unui acord privind statutul cu Senegal și recomandă Comisiei Europene să nu deschidă negocieri.

În plus, raportoarea elaborează în raportul său, având în vedere prezența sporită a Frontex în țările terțe, recomandări adresate Comisiei și agenției, care, în opinia ei, ar trebui să fie abordate imediat. În recomandările care ar trebui abordate imediat de Comisie și de agenție, raportoarea se axează în special pe evaluările ex ante ale impactului asupra drepturilor fundamentale, care ar trebui efectuate de Comisie și care nu au fost încă efectuate, pe dispozițiile privind imunitatea din modelul de acord privind statutul, precum și pe abordarea cooperării mai generale dintre UE și Senegal în materie de migrație, punând accentul pe căile legale pentru migranții și refugiații care trăiesc sau se află în tranzit în general, precum și pe asigurarea faptului că orice sprijin acordat autorităților de frontieră din țările terțe este condiționat de respectarea drepturilor fundamentale. În cazul agenției, accentul se pune pe rolul important al ofițerului pentru drepturile fundamentale, pe mecanismele eficiente de depunere a plângerilor pentru acțiunile întreprinse de agenție pe teritoriul unei țări terțe, pe o revizuire diligentă a acțiunilor agenției în țările terțe și pe accesul la documente în acest sens.

În mod independent, raportoarea elaborează, de asemenea, recomandări adresate Comisiei și agenției, care ar trebui abordate în cazul în care negocierile privind acordul privind statutul ar fi deschise vreodată.

Prin aceasta, raportoarea încearcă să soluționeze deficiențele menționate mai sus în cazul în care negocierile ar fi deschise vreodată, înainte de a solicita aprobarea Parlamentului European pentru acordul privind statutul. Recomandările adresate Comisiei se axează pe

abordarea deficienței juridice a modelului de acord privind statutul și pe asigurarea faptului că operațiunile Frontex au loc numai în țări în care pot fi garantate drepturile fundamentale și accesul la protecție internațională. Printre acestea, se numără asigurarea responsabilității și a monitorizării drepturilor în contextul operațiunilor desfășurate de autoritățile senegaleze și de personalul Frontex. Raportoarea recomandă, de asemenea, ca Parlamentul European să fie informat pe deplin în toate etapele negocierilor. Raportoarea recomandă agenției să asigure o raportare consecventă, periodică și transparentă cu privire la activitățile sale în Senegal în temeiul oricărui eventual acord privind statutul și să își îndeplinească responsabilitatea de a lua măsuri în cazul încălcărilor directe și indirecte ale drepturilor omului de către personalul său din Senegal, în conformitate cu procedurile existente. În plus, raportoarea elaborează recomandări concrete cu privire la potențialul plan operațional de instituire a operațiunilor pe teritoriul Senegalului. În plus, raportoarea recomandă agenției să se asigure că instituțiile naționale și cele din domeniul drepturilor omului și organizațiile societății civile au acces la toate informațiile considerate necesare pentru a monitoriza impactul acestui acord privind statutul în Senegal și comportamentul forțelor de securitate senegaleze și al Frontex în cursul gestionării migrației, precum și riscurile și consecințele în materie de drepturi ale omului.

Ea consideră și că CJUE ar trebui să evalueze oficial dacă acordul privind statutul, astfel cum este negociat, este compatibil cu tratatele, astfel cum prevede articolul 218 alineatul (11) din TFUE, în special în ceea ce privește răspunderea agenției pentru acțiunile desfășurate pe teritoriul Senegalului, având în vedere diferențele semnificative dintre cadrul juridic al UE și cel al Senegalului.

Raportoarea recomandă Comisiei Europene să analizeze cu atenție recomandările Parlamentului, având în vedere intensificarea operațiunilor Frontex în țările terțe și tendința generală de externalizare a politicilor UE în domeniul migrației.

Raportoarea recomandă ca Frontex să analizeze cu atenție recomandările Parlamentului și să coopereze îndeaproape cu responsabilul cu drepturile fundamentale (FRO) pentru a aborda problemele identificate în raport și pentru a se asigura că își respectă obligațiile legate de drepturile fundamentale.

**ANEXĂ: ENTITĂȚILE SAU PERSOANELE
DE LA CARE RAPORTOAREA A PRIMIT CONTRIBUȚII**

Potrivit articolului 8 din anexa I la Regulamentul de procedură, raportoarea declară că a primit contribuții de la următoarele entități sau persoane pentru întocmirea raportului, înainte de adoptarea acestuia în comisie:

Entitatea și/sau persoana
Ms Alexandra SÁ CARVALHO, Deputy Head of Unit, International Affairs (HOME.A.3)
Ms Corinna ULLRICH, Head of Unit, Schengen & External Borders (HOME.B.1)
Ms Lauren SEIBERT, Researcher & Advocate, Refugee and Migrant Rights Division; Human Rights Watch
Mr Goetz Brinkmann, Director of International and European Cooperation Division, Frontex
Ms Jagoda Walorek, Senior Fundamental Rights Monitor in charge of the cooperation with Third Countries, Frontex
Sophie Duval, CCFD-Terre Solidaire

Lista de mai sus este elaborată sub responsabilitatea exclusivă a raportoarei.

20.9.2023

AVIZ AL COMISIEI PENTRU AFACERI EXTERNE

destinat Comisiei pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne

referitor la negocierile în curs legate de un acord privind statutul activităților operaționale desfășurate de Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă (Frontex) în Senegal
(2023/2086(INI))

Raportor pentru aviz: Jan-Christoph Oetjen

SUGESTII

Comisia pentru afaceri externe recomandă Comisiei pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne, care este comisie competentă, includerea următoarelor sugestii în propunerea de rezoluție ce urmează a fi adoptată:

1. ia act de negocierile dintre UE și Senegal privind încheierea unui acord privind statutul care să prevadă desfășurarea Agenției Europene pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă (Frontex) în Senegal; constată că guvernul senegalez este reticent în ceea ce privește semnarea acordului privind statutul; observă că un acord privind statutul poate fi încheiat numai cu condiția ca acesta să respecte strict, inclusiv în timpul operațiunilor, protecția drepturilor omului și a datelor cu caracter personal, principiul nereturnării, interzicerea detenției arbitrare și interzicerea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, așa cum sunt consacrate la articolul 73 alineatul (2) din Regulamentul (UE) 2019/1896¹; insistă asupra includerii unei clauze clare privind drepturile omului și a unor garanții de tragere la răspundere în Senegal, precum și asupra raportării încălcărilor drepturilor omului de către Frontex în legătură cu toate activitățile sale din Senegal privind migrația și azilul;
2. solicită includerea unui mecanism corespunzător de monitorizare a drepturilor omului în activitățile Frontex din cadrul tuturor misiunilor Frontex, prin desfășurarea observatorilor Frontex pentru drepturile fundamentale în țări terțe, și a unor angajamente clare privind transparența și schimbul de informații legate de activitățile Frontex;
3. invită Comisia să efectueze o evaluare aprofundată și independentă a situației drepturilor omului în Senegal în ceea ce privește tratamentul aplicat migranților și refugiaților și a domeniilor vizate cuprinse în acordul privind statutul, înainte de încheierea negocierilor cu Senegalul, pentru a se putea analiza în totalitate impactul unei

¹ Regulamentul (UE) 2019/1896 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 noiembrie 2019 privind Poliția de frontieră și garda de coastă la nivel european și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1052/2013 și (UE) 2016/1624 (JO L 295, 14.11.2019, p. 1).

eventuale cooperări și pentru a se negocia garanțiile necesare;

4. subliniază că lansarea activităților operaționale ale Frontex în temeiul unui acord privind statutul ar trebui să respecte, să promoveze și să consolideze efectiv drepturile omului și valorile UE, inclusiv în ceea ce privește protecția datelor cu caracter personal, principiul nereturnării, interzicerea detenției arbitrare și interzicerea torturii și a tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante; consideră că orice acord privind statutul care prevede operațiuni Frontex în țări terțe ar trebui să conțină acest aspect;
5. consideră necesar ca personalul Frontex cărui i se acordă imunitate pentru activitățile sale în Senegal să fie în continuare răspunzător în temeiul legislației UE sau a statelor membre; invită directorul executiv să adopte orientări privind retragerea obligatorie a imunității pentru personalul detașat, care să precizeze modul în care vor fi tratate cererile din partea autorităților din țările terțe, precum și să prevadă un rol puternic pentru responsabilul de drepturile fundamentale; consideră că personalul Frontex ar trebui nu numai să evite complicitatea la încălcarea drepturilor omului de către forțele de securitate senegaleze, ci și să denunțe în mod activ astfel de acțiuni; solicită un mecanism clar, rapid și eficient pentru asigurarea răspunderii personalului Frontex în țara lor de origine;
6. solicită să se elaboreze orientări clare, pregătite în consultare cu experți și organizații ale societății civile, și să se asigure formarea personalului Frontex detașat în Senegal și a poliției de frontieră senegaleze cu privire la situația drepturilor omului din regiune și din Senegal și cu privire la cadrul juridic în care aceștia își desfășoară activitatea, care să includă dreptul și standardele internaționale în materie de drepturi ale omului și în domeniul umanitar;
7. invită UE să sprijine autoritățile senegaleze să își consolideze capacitatea de formare și instruire a funcționarilor publici senegalezi însărcinați cu prelucrarea cererilor de azil și a plângerilor depuse de solicitanții de azil;
8. solicită o raportare consecventă, periodică și transparentă cu privire la activitățile desfășurate de Frontex în Senegal în cadrul unui eventual acord privind statutul, cu accent pe respectarea drepturilor omului și pe contextul legat de drepturile omului;
9. consideră că instituțiile naționale și cele din domeniul drepturilor omului trebuie să aibă acces la toate informațiile considerate necesare pentru a monitoriza impactul acestui acord privind statutul asupra gestionării migrației în Senegal și pentru a controla practicile forțelor de securitate senegaleze în cursul gestionării migrației, precum și riscurile și consecințele în materie de drepturi ale omului;
10. ia act de eforturile depuse de autoritățile senegaleze pentru primirea migranților și a refugiaților în regiune și pentru gestionarea situației lor; evidențiază și condamnă cazurile repetate de returnare a migranților și refugiaților de la frontierele Mauritaniei și Mali către Senegal; repetă și subliniază că Frontex nu ar trebui să participe la returnări sub nicio formă; solicită UE să sprijine în continuare Senegalul în asigurarea unei protecții adecvate a migranților și refugiaților aflați în tranzit și să acorde asistență pentru consolidarea capacităților și a procedurii de azil; solicită instituirea unui mecanism care să asigure o cale de atac eficientă pentru persoanele afectate de acțiunile Frontex, în cazul în care se încheie un acord privind statutul;

11. solicită instituirea unui mecanism eficace și eficient de tratare a plângerilor, care să fie independent și accesibil publicului, precum și un mecanism de raportare a incidentelor legat de activitățile Frontex; consideră că acest mecanism de raportare a incidentelor ar trebui să garanteze anonimatul și confidențialitatea persoanelor care denunță activitățile Frontex care încalcă dreptul internațional umanitar sau drepturile omului;
12. invită UE și autoritățile senegaleze să asigure un dialog incluziv, constructiv și transparent în procesul de pregătire a acordului privind statutul; subliniază, în acest context, că este important ca UE să poarte un dialog periodic cu organizațiile locale pentru drepturile omului și cu alte organizații neguvernamentale cu privire la situația drepturilor omului din țara respectivă;
13. este de părere că orice detașare a personalului Frontex în Senegal și desfășurarea unor activități operaționale împreună cu forțele de securitate locale și regionale pot avea loc numai în cazul în care poate fi garantată o protecție corespunzătoare a drepturilor omului în raport cu migrații și solicitanții de azil pe parcursul întregului proces de examinare a cererilor sau de returnare a acestora;
14. consideră că UE și Frontex ar trebui să își suspende activitățile privind migrația și azilul desfășurate în cooperare cu autoritățile senegaleze în cadrul acordului privind statutul în cazul unor încălcări persistente și grave ale drepturilor omului, conform standardelor Curții Penale Internaționale;
15. subliniază că acordarea ajutorului pentru dezvoltare de către UE și statele sale membre trebuie să fie efectuată în deplină transparență și sub control parlamentar;
16. invită Comisia să sprijine organizațiile locale ale societății civile care protejează și promovează drepturile migraților, precum și cele care monitorizează cooperarea autorităților senegaleze cu Frontex;
17. invită Comisia să se asigure că încheierea acestui acord privind statutul cu Senegalul și activitățile Frontex din Senegal nu împiedică dreptul la libera circulație a persoanelor, astfel cum este garantat de Tratatul de instituire a Comunității Economice a Statelor din Africa de Vest, care prevede instituirea pe termen lung a unei zone de liberă circulație pentru mărfuri, capital și persoane;
18. invită UE și statele sale membre să creeze parcursuri sigure și legale pentru migrații și refugiații care locuiesc în Senegal sau tranzitează prin această țară și se află în căutarea unei vieți mai bune în UE.

**INFORMAȚII PRIVIND ADOPTAREA
ÎN COMISIA SESIZATĂ PENTRU AVIZ**

Data adoptării	20.9.2023
Rezultatul votului final	+: 29 -: 5 0: 23
Membri titulari prezenți la votul final	Alviina Alametsä, Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Anna Bonfrisco, Reinhard Bütikofer, Włodzimierz Cimoszewicz, Katalin Cseh, Michael Gahler, Giorgos Georgiou, Sunčana Glavak, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Nathalie Loiseau, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, Thierry Mariani, Marisa Matias, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Javier Nart, Matjaž Nemec, Demetris Papadakis, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Manu Pineda, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Mounir Satouri, Andreas Schieder, Jordi Solé, Hermann Tertsch, Hilde Vautmans, Anders Vistisen, Thomas Waitz, Isabel Wiseler-Lima, Željana Zovko
Membri supleanți prezenți la votul final	Vladimír Bilčík, Angel Dzhambazki, Andrey Kovatchev, Georgios Kyrtos, Carina Ohlsson, Juozas Olekas, Nikos Papandreou, Mick Wallace, Javier Zarzalejos
Membri supleanți [articolul 209 alineatul (7)] prezenți la votul final	Gheorghe Falcă, Dace Melbārde, Jan-Christoph Oetjen, Juan Ignacio Zoido Álvarez

VOT FINAL PRIN APEL NOMINAL ÎN COMISIA SESIZATĂ PENTRU AVIZ

29	+
PPE	Željana Zovko
Renew	Katalin Cseh, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Georgios Kyrtos, Nathalie Loiseau, Javier Nart, Jan-Christoph Oetjen, Hilde Vautmans
S&D	Włodzimierz Cimoszewicz, Raphaël Glucksmann, Dietmar Köster, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Carina Ohlsson, Juozas Olekas, Demetris Papadakis, Nikos Papandreou, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder
Verts/ALE	Alviina Alametsä, Reinhard Bütikofer, Mounir Satouri, Jordi Solé, Thomas Waitz

5	-
ID	Anna Bonfrisco, Thierry Mariani, Anders Vistisen
NI	Kostas Papadakis
The Left	Giorgos Georgiou

23	0
ECR	Angel Dzhambazki, Hermann Tertsch
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Vladimír Bilčík, Gheorghe Falcă, Michael Gahler, Sunčana Glavak, Andrey Kovatchev, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Dace Melbārde, Isabel Wiseler-Lima, Javier Zarzalejos, Juan Ignacio Zoido Álvarez
The Left	Marisa Matias, Manu Pineda, Mick Wallace

Legenda simbolurilor utilizate:

- + : pentru
- : împotriva
- 0 : abțineri

**INFORMAȚII PRIVIND ADOPTAREA
ÎN COMISIA COMPETENTĂ**

Data adoptării	31.1.2024
Rezultatul votului final	+ : 35 - : 31 0 : 0
Membri titulari prezenți la votul final	Katarina Barley, Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Vladimír Bilčík, Karolin Braunsberger-Reinhold, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Annika Bruna, Jorge Buxadé Villalba, Damien Carême, Patricia Chagnon, Clare Daly, Lena Düpont, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Cornelia Ernst, Nicolaus Fest, Sylvie Guillaume, Andrzej Halicki, Sophia in 't Veld, Marina Kaljurand, Assita Kanko, Moritz Körner, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Nuno Melo, Nadine Morano, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Paulo Rangel, Karlo Ressler, Diana Riba i Giner, Birgit Sippel, Martin Sonneborn, Tineke Strik, Ramona Strugariu, Annalisa Tardino, Tomas Tobé, Elena Yoncheva
Membri supleanți prezenți la votul final	Delara Burkhardt, Susanna Ceccardi, Gwendoline Delbos-Corfield, Daniel Freund, José Gusmão, Beata Kempa, Jaak Madison, Philippe Olivier, Anne-Sophie Pelletier, Paul Tang, Róza Thun und Hohenstein, Loránt Vincze, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Membri supleanți [articolul 209 alineatul (7)] prezenți la votul final	Isabel Benjumea Benjumea, Ana Collado Jiménez, Margarita de la Piza Carrión, Emmanouil Fragkos, José Manuel García-Margallo y Marfil, Vlad Gheorghe, Svenja Hahn, Petra Kammerevert, Miapetra Kumpula-Natri, Georgios Kyrtos, Antonio López-Istúriz White, Francisco José Millán Mon, Alin Mituța, Dolors Montserrat, Hermann Tertsch

**VOT FINAL PRIN APEL NOMINAL
ÎN COMISIA COMPETENTĂ**

35	+
NI	Martin Sonneborn
Renew	Lucia Ďuriš Nicholsonová, Vlad Gheorghe, Svenja Hahn, Sophia in 't Veld, Moritz Körner, Georgios Kyrtzos, Alin Mituța, Maite Pagazaurtundúa, Ramona Strugariu, Róza Thun und Hohenstein
S&D	Katarina Barley, Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Delara Burkhardt, Sylvie Guillaume, Marina Kaljurand, Petra Kammerevert, Miapetra Kumpula-Natri, Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez, Birgit Sippel, Paul Tang, Elena Yoncheva
The Left	Clare Daly, Cornelia Ernst, José Gusmão, Anne-Sophie Pelletier
Verts/ALE	Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Damien Carême, Gwendoline Delbos-Corfield, Daniel Freund, Diana Riba i Giner, Tineke Strik

31	-
ECR	Jorge Buxadé Villalba, Emmanouil Fragkos, Assita Kanko, Beata Kempa, Margarita de la Pisa Carrión, Hermann Tertsch
ID	Annika Bruna, Susanna Ceccardi, Patricia Chagnon, Nicolaus Fest, Jaak Madison, Philippe Olivier, Annalisa Tardino
PPE	Isabel Benjumea Benjumea, Vladimír Bilčík, Karolin Braunsberger-Reinhold, Ana Collado Jiménez, Lena Düpont, José Manuel García-Margallo y Marfil, Andrzej Halicki, Jeroen Lenaers, Antonio López-Istúriz White, Nuno Melo, Francisco José Millán Mon, Dolors Montserrat, Nadine Morano, Paulo Rangel, Karlo Ressler, Tomas Tobé, Loránt Vincze, Juan Ignacio Zoido Álvarez

0	0

Legenda simbolurilor utilizate:

- + : pentru
- : împotriva
- 0 : abțineri